

Tellijale

Kultuur Teater

NÄDALA PERSON > Ester Kuntu: naistena on meil jõudu aidata teine püsti, kanda kedagi kätel ja anda edasi elu ⁽⁴⁾

Tema kõige suuremad usalduse pealt sündinud tööd on olnud «Tõde ja õigus» ja «Nähtamatu võitlus»

Ta leidis laval võimaluse kanda Onu Heino põhjustatud alandust ja ebamugavust

Tanel Toomi filmis «Tõde ja õigus» suurepärase rolli teinud Ester Kuntu mängis Vargamäe teise perenaise Mari vaatajate südamesse. Nüüd jõuab kinodesse tema elu muutnud film, Rainer Sarneti «Nähtamatu võitlus», kus ta mängib naispeaosas. Lisaks veel rollid Von Krahlis etendavas «Giselle'is» ja Kumus etendavas «3ÕES», kus on Tšehhovit täpselt nii palju, kui näitleja ise seda tahab.

Millistel põhjustel võtsite vastu rolli Tšehhovi ainetel lavastatud «3ÕES»?

Olen lavastaja Katariina Undi õpilane olnud, tema oli minu erialaõppejõud lavakunstikoolis ja olen temaga ka ühe lavastuse koos teinud – «Klaasist loomaia». See oli hästi põnev ja viljakas töö. Ja oli juttu, et kui ta kunagi midagi tahab lavastada, siis on mõlemal soov koostööd teha ja ühel hetkel läksid asjad nii, et tuli see «3ÕDE».

Tema mõtted on huvitavad ja intrigeerivad olnud ning klassikaline materjal on ikka huvitav teha.

Katariina loodud tekstiloomprintsibist võib mitmest kohast lugeda, aga ma natukene peatuksin sellel. See on selles töös kõige huvitavam aspekt olnud, lähenemine oli äärmiselt teistsugune – me saime igauks individuaalselt ülesande lugeda näidend läbi ja joonida üles kõik tekstid, mida mina isiklikult tahaks, et selles lavastuses kõlaks.

See on teistsugune meetod teksti süvenemiseks: kui ma tavapärasest rollilooikast pidi läheks, siis mul ei oleks kunagi võimalust edastada mingeid teemasid, mida kannavad teised tegelaskujud, mida ma siis seekord sain võimaluse teha.

Mille järgi need laused valisite?

See on ainult intuiitiivne olnud, ma ei teinud seda peaga. Kui hakkad seda teksti kõva häälega lugema, siis tõusevad mingid muud jõujooned esile.

Näiteks see Kulõgini ja Maša liin. Läbi selle, et ma kehastan seal väga mitut meest, saab kanda oma naiselikku tunnetust neist. Ka mingisugusest onuheinolikust käitumisest. Ehk meesinterpretidel on hoopis teisiti. Aga naisena mul oli see vabadus anda ka hinnangut, kui ma nii tunnen.

Kindlasti ma ei taha, et see jääks peamiseks – see on «Kolmes ões» ja Mašas oluline teema, aga siiski üks paljudest. See ei ole kindlasti midagi, kus kellelegi koht kätte näidata, vaid andis võimaluse suhestuda erinevate situatsioonide ja erinevate inimestega.

Me oleme naistena kõik olnud mingis olukorras, kus viibime sünnipäevalauas ja keegi teeb kohatu nalja välimuse kohta või arvab, et sa oled suureks kasvanud või paneb lataka vastu tagumikku. Ma ei tahagi sellest kõneleda läbi intervjuude, vaid mängu kaudu. Ma ei tolereeri sellist käitumist ja ei ole ka otseselt mingis võitluses, vaid leidsin laval võimaluse kanda seda alandust ja ebamugavust, mida see tekitab.

Tavaliselt õigustatakse onuheinosid sellisel puhul, et oh, ta ei mõelnud midagi halba või, et ta ongi niisugune. Tegelikult jääb selline käitumine adreassaadile igaveseks meelde, või kuidas?

Niipalju, kui mul on võimalik läbi kunsti oma elutunnetust edasi anda, ma seda teen.

Kui kõrvutada siin lavastuse teemade kõrval viimast filmi, mis sai tehtud Rainer Sarnetiga («Nähtamatu võitlus» – B. E-V.), mis räägib ühest mehest, kes otsib oma teed ja kellel vaimsel otsingul on ka suured kiusatused autode ja naiste näol, siis minu jaoks on see tugevat armastust täis film ja see positsioon, kuhu Rainer on naise kirjutanud ühe mehe otsinguloos, on väga ilus positsioon.

Ester Kuntu sai filmis «Tõde ja õigus» kehastatud Mari rolli eest parima naisnäitleja auhinna. — Foto: Eero Vabamägi

Teie kehastatud Rita on filmi naispeategelane. Kuidas te ta leidsite?

Mulle näib, et ta on kirjutanud naise sisse mingi tarkuse, mis on selline kõigeülene, et ta ei ole lihtsalt ära seletatav, et ta ei ole nii nagu pühakiri on, et sa loed ja järgid ning siis lähevad asjad õigesti. Naine on selles loos mingi stiihia ja jõud ning mehel on selle suhtes vastupandamatu kiusatus. Lõpuks loo järgi on see ilus, et ta otsib oma tõde ja leiab selle ikka armastuses, mis nende vahel tekib. Mina

lugesin seda niipidi, et naine kannab looduse poolt midagi, mida mehel on vaja ja mis on tugipunkt.

Ma lähenesin intuitsiooni kaudu, mul polnud mingit selget nägemust, milline täpselt Rita on, aga Rainer on väga suur kunstnik ja tema maailm, on hästi kütkestav ja väga inspireeriv. Tal oli oma visioon ja nägemus ja pigem oli meil küsimus, kuidas sinna jõuda. Mul tekkis usaldus läbi selle, kui tugeva siseveendumusega ta oma maailma jagas. Ja kui ma ühel päeval proovis järsku ära tundsin, et ta usaldab mind ka, siis läks see asi voolama ja meil algas tõeliselt ilus loominguine koostöö.

Kuidas saavutada see usaldus režissööri ja näitleja vahel või lavastaja ja näitleja vahel ajal, mil töö viib näitlejaid nädalas mitu korda ühest linnast teise ja üldse oleme kõigi ja kõige suhtes umbusklikud?

See sõltub sõnul seletamatutest asjadest, me lihtsalt tunneme mingite inimestega üksteist ära. Kogu *casting* ul käimine ja rolli jaoks osatäitja leidmine... Ma ei tea, kui palju see on üldse seotud sellega, kui hästi sa mängid, vaid kuivõrd on see tutvumine omavahel ja selle äratundmise otsimine ja leidmine. Kui see äratundmine toimub on selle pealt ka lihtsam kasvatada usaldust. Kui usaldus on saavutatud, siis on minu poolt vähemalt lust seda tööd teha ja ma loodan, et ka režissööridel.

Minu kõige suuremad usalduse pealt sündinud tööd ongi olnud «Tõde ja õigus» ja «Nähtamatu võitlus» juba sellepärast, et nad on ajaliselt olnud pikad protsessid.

Mõlema filmi puhul kestis tööprotsess kolm-neli aastat. Elada see aeg ühtede teemade sees, teha proove ja elada selle tegelaskujuga, teda kogu aeg hoida ja luua, need on elumuutvad kogemused. Ma ei oleks saanud teha neid rolle ilma usalduseta ja mõlema režissööri puhul usaldasid neid täielikult.

Tegime Raineriga väga palju proove ja kui me esimesele võttopäevale läksime, oli mul selline tunne, et ma usaldan teda 110 protsenti ja see on vist kõige suurem õnn, kuidas üldse tööd teha, sa tahad, et kogu aeg oleks nii. Ma teadsin, et ma teen seda, mis vaja.

Milline on teie hinnangul see kuulus Sarneti maailm?

Ma ei oska öelda Rainer Sarneti maailma kohta, ma tean seda maailma, mida ta tutvustas mulle läbi selle konkreetse töö tegemise «Nähtamatus võitluses». See maailm, millesse ta mind tõmbas.

Tajun seda filmi kui hästi suurt armastuse õpetust, sääraseid filosoofilis-religioosseid jutuajamisi ei olnud ma sellisel moel kellegagi kunagi pidanud, need olid väga huvitavad. Muidugi on Rainer väga hea jutustaja, tal on igal lool omad puändid ja need on alati naljakad. Filosoofiline jutlus, mida ta pidas, oli nii vastuolus sellega, mida ta ootas mängus, sest ta tahtis et mäng oleks «lihtne» või hästi puhas. Ta

soovis leida üles selle lapseliku tasandi, kus me ei varja oma emotsioone.

Võtsingi Rita loomise puhul selle üheks pealisülesandeks, et ma ei peida ühtki tunnet. Mis siis juhtub, kui me elaksimegi nii? Oleks väga keeruline ja samas on selles mingi äratundmine ja puhtus, et mitte ühtegi sekundit ma ei peida, mis minuga toimub, või kui varjan, siis käin läbi kõik psühholoogilised käigud, mis toimuvad enne seda hetke. Sotsiaalses elus ja suhtluses oleme viiskaustavade järgi võib olla harjunud pigem oma päris emotsioone või reaktsioone maha suruma, peitma.

See oli huvitav väljakutse, hästi loominguine ja võluv ning mingil määral vastuolus selle mõjusa filosoofiaga, millest me kogu aeg arutasime võtetel. Aga temast ja sellest loost õhkus hästi palju armastust. See oli minu jaoks kõige suurem märksõna selle filmi tegemise juures.

Filmis ulatab Rita Rafaelile kommi, mille järel mehel tekivad tunded. Tahes tahtmata tuleb siinkohal meelde paradiisiaed ja Eeva õunaga. On see sümbol teie meelest antud kontekstis kohane?

See on tugev sümbol, mis on sinna sisse kirjutatud ja kui neid sümboleid ei oska lugeda, ei saagi sellest filmist aru. Kui me midagi väga tahame, siis me teeme üldiselt selle jaoks palju. Võib-olla me ei kohtu enam kunagi, kuigi see on mu kõige suurem soov ja ainus, mida ma saaksin sel hetkel teha, on anda taskust oma viimane komm, hüvastijätuks, kingituseks, lootuses veel kunagi kohtuda.

Või näiteks pisarate teema kui mingi hästi stereotüüpne tasand: mehel on raske, kui naine nutab, aga naise pisarad on alati siirad. Ma ei tea, et naised tegeleksid sellega, et pisaraid välja pressida, küll aga tegelevad mehed sellega, et miks manipuleeritakse läbi pisarate. Samas Rainer ütles selle peale, et pisarad on seotud pisarate anniga, see on suurim kingitus üldse.

Võib-olla peaks mees õppima, kasvama ja aru saama, et naise pisarad on and, mitte mäng või manipulatsioon. Selles filmis tegeleme mingisuguse inimliku puhtusega, mis võib näida täiesti patune, aga on baastasandil puhas.

Inimesed kipuvad omavahelisi suhteid vahel liiga palju kaaluma ja analüüsima võimalikke poolt- ja vastutegureid. See ju välistab igasuguse baastasandi?

Ma ei ole analüütilise mõtlemise vastu, aga see teeb ka palju karuteeneid.

See paradiisiaiast pärinev süütunne on inimeste erinevate arenguetappide juures siiski kuidagi püsima jäänud ning naist on kuidagi kergemini võimalik sättida kavala kurjami rolli. Kas Ritat võiks ka selliseks naiseks pidada?

Mulle kohutavalt meeldib see stseen, kus Rafael on kaotanud oma usu, usalduse elu suhtes, koha kloostri ning ei tea, mida teha ja paneb suitsu ette, siis Rita vinnab auto teistpidi, palub ning tema pisarad kukuvad mootori peale ja käivitavad selle. See on väga suur sümbol ja ma väärtustan seda sümbolit ning ei vaata Ritat niipidi, et kommiandmine on manipulatsioon, vaid me saame inimestena üksteist aidata ja koos veel kaugemale jõuda.

Antud lugu näitab meile naisele omistatud ürgset jõudu eluga toime tulemiseks ja ma olen kahe käega selle poolt. Et kui palju meil naistena on jõudu aidata teine püsti, kanda kedagi kätel ja kanda endas elu. Mulle meeldis vastuolu, et oligi vaja kasutada kõiki naiselikke käike.

See on *kung-fu*-film ja mina olen terve elu võitluskunstidega tegelenud, kuid filmi ei kirjutanud Rainer Ritale mitte ainsatki *kung-fu*-stseeni.

Vaatajana ma ausalt öeldes kuidagi eeldasin, et ka Rita ühel hetkel *kung-fu*- stseeni saab.

See iseloomustab kuidagi väga hästi Rainerit: ta ei otsi üldse seda, mis on kõigile silmaga näha, tema otsib seda, mis on peidus. Tal oli hea meel, et ma oskan *kata*'sid teha, aga otsigu ma Ritat muust kohast.

See on nii intrigeeriv, Kui Rita on Rafaeli peale vihane, taob ta teda vastu põski oma hädise jõuga, sest tema jõud seisneb hoopis väljapääsmatutes olukordades lahenduste otsimises ja leidmises.

«Sõprus» on Estri lemmikkino. — Foto: Eero Vabamägi

«Tõe ja õiguse» film oli ja on endiselt suur menuk. Kuidas te täna Marile tagasi vaatate?

(Pikk paus) Mari on ka suur õpetaja olnud. Läbi selle, et sai teha Tammsaaret. See avardas mu empaatiavõimet päris tugevalt.

Palun kirjeldage pisut pikemalt, kuidas Mari teid mõjutas.

Elada läbi ühe inimese päris pikk elukaar koos tema kõige traagilisemate ja keerukamate sündmustega.

Kindlasti muutis mu elu näitlejana, sest tööalaselt oli see mulle väga huvitav ja suur väljakutse. Aga inimlikul tasandil olen tohutult tänulik, et ma sain kogeda midagi sellist. Ta on mul ikka sügavalt hinges.

Mida Mari teile kõige rohkem õpetas?

Elu ja armastust hindama, võib-olla tegi ka ettevaatlikuks mõne asja osas, aga samas on elu läinud ikka omasoodu ja täna on mul ikka selline tunne, et ma võin ju mingeid plaane teha, aga elu läheb ikka omasoodu. Mari lugu ju näitas ka seda traagikat, mis toimuda võib. Selles pildis, kus me täna oleme, kus on sõda ja kõik on keeruline, ei taha aga ühegi pisiasja pärast vinguda, sest ma armastan paljusid asju elus ja olen rõõmus, aga ma ei ole elu suhtes ülioptimistlik. (Naerab). Tajun seda elu ja argipäeva kuidagi raskena ja püüan otsida neid rõõme ja rõõmustan selle üle, kui on kergem.

Kas see tunnetus oli teis juba enne Mari rolli olemas?

Vist oli enne, see töö on andnud alati vabaduse päriselust lahti lasta ja mitte võtta seda liiga tõsiselt.

Teisalt saab elu raskus mingi mõtte, kui ma tööd teen. Mulle tundub, et hinged meis on sarnased ja kui ma kehastan kedagi, siis läbi mängu on võimalik hingede kaudu suhelda või mingil abstraktsemal, sügavamal tasandil kohtuda. Ma ikka usun, et on olemas teised reaalsused ka.

Ester Kuntu on alati uskunud, et peale argise on meie ümber ka nähtamatud maailmad. — Foto: Eero Vabamägi

Kus need paremad maailmad võiks olla?

Mul ei ole liigset optimismi, aga mul on rõõm, et ma olen elus ja ma teadvustan seda. Olen õnnega koos, et ma olen leidnud midagi, mida mulle väga teha meeldib. Viimase filmi tegemine oli armastuse õpetus ja ma arvan, et see tõi mulle rõõmu juurde ja avardas mu silmaringi hoopis teistpidi. Ma olen alati tundnud huvi religiooni ja usundite vastu. Peale võtteid hakkasin eriliselt igatsema filosoofilises mõttes selles kummalises ja kütkestavas maailmas viibimist.

Peale filmi võtsin Tartu Ülikoolis mikrokraadi, õppisin aasta aega teoloogiat Usundid kultuuri- ja mõtteleos. See muutis mu elu ja kuidagi jube hea oli keerulisel ajal õppida või sellises maailmas viibida rohkem kui muidu.

Olen tajunud, et usundilugu on nii suur osa meie kultuuri ja meie ajaloo kujunemisest, sestap olen tundnud end rumalana, et sellest suurt palju ei tea. Ootasin, et õpin Tartus erinevaid usundeid tundma, aga üle ootuste huvitav ja üllatav oli see filosoofiline rännak, mis kätkes endas nii päevakajalisi asju. Õppisin üldse religioosset semiootilist keelt tundma.

Kursusel oli kaasaegne lähenemine, kuhu olid põimitud erinevad kultuurivaldkonnad ja usundilugu käsitleti läbi kunsti antiigist kuni kaasaegse kunstini. Kust tuleb religioosus ja kust tuleb rituaalsus ning miks me seda alateadlikult ka taga otsime.

Õpingud rikastasid päris mitmel tasandil mu elu kuni sinna välja, et kui vaadelda igapäevast rutiini ka kui rituaalsust, siis muutub suhe argipäevaolmesse.

Olete liitunud ka mõne kogudusega?

Ei, seda mitte, kuid midagi minuga juhtus nende võtete ajal. Lugesin ka töö jaoks veidi sellealast kirjandust, paljud mungaks hakanud mehed olid varem olnud pätid või 1970ndatel hipid, kelle jaoks huumor on olulisel kohal elus. Ka sõna usklik on minu jaoks nüüd hoopis teise tähendusega. Seda, et on olemas veel midagi peale selle reaalsuse, olen ma alati uskunud.

Selles mõttes oli see mikrokursus väga äge, et nad on kaasaegsed ja pooldavad armastust, millel puuduvad piirid. Koolis anti kohe teada, et tolereeritakse erinevaid kooseluvorme ja pooldatakse samasooliste võimalusi abieluks. Sel juhul saab minu jaoks rääkida armastuse kontseptsioonist.

Olete terve oma näitlejaelu pärast lavakunstikooli olnud vabakutseline, kas olete tundnud ka puudust oma garderoobitoolist ja kuulumisest kollektiivi?

Oma garderoobitoolist ei tunne, aga muidugi on mul olnud tugev illusioon sellest teatris töötamise ühtekuuluvusest. Ma olen selle nüüdseks ümber mõtestanud, et ma tunnen puudust mõttekaaslastest ja võib-olla ei peagi see olema ühes teatrimajas. Kuna ma olen teatris töötamist väga vähe kogenud, siis ikka on ettekujutus suurest ühtekuuluvustundest, mis seal võib eksisteerida ning millest ma välja jään.

Ma olen aga harjunud oma vabakutselise-eluga ja tean üsna hästi, mis on selle suured plussid ja väga suured miinused. See on kaootiline elu ja keeruline, aga tänu sellele on mulle filmimaailm saanud kättesaadavaks ja tugev äratundmine on seal aset leidnud.

Seega, olete ilmajäetust siiski kogenud?

Oleks vale öelda, et ei ole. Kuid mul on väga palju õnne olnud, mul on olnud päris palju tööd, et pole sellele olnud liiga palju vaja mõelda. Nendel rasketel hetkedel, kui ei ole nii palju tööd, tikub see mõte ligi. Aga eelmisel aastal ma leidsin sellele nii ilusa lahenduse, et käisin koolis ja need õpingud muutsid mind nii palju tolerantsemaks ja empaatilisemaks.

Mul on mingisugune usk, et elu on täpselt niisugune nagu ta olema peab ja kui ühel päeval on teisiti, siis on teisiti. Mul on oma väike lapseke, kelle jaoks ma olen praegu kogu aeg kõige olulisem. See ühtekuuluvustunne on perega ikka kõige suurem ja olulisem.

Foto: Eero Vabamägi

Töötate ka juuksurina. Kui palju on siin teadlikku praktilist mõtlemist, et oleks mingi oskus olemas, kui näitlejatööd napib?

See on nagu elu, mis on juhtunud, mingit plaani mul sellega olnud ei ole. Ma õppisin juuksuriks enne lavakat, sest ma ei saanud esimesel katsel lavakasse sisse ja pidin midagi tegema. Võrreldes teise tööga on ta mul nagu palavalt armastatud hobi, sest ma teen seda harva, aga see annab mulle väikese vabaduse valida oma töid.

Eelkõige on ta mul selle jaoks, et ma saaks oma kätega midagi teha, et ma päris lolliks ei läheks. Teatris ja filmis mängimine on ikka keeruline/intensiivne töö minu jaoks ja juuksuritöö aitab mul seda intensiivsust aeg-ajalt lahustada ja hoida ka vajadusel distantsil. Mulle meeldib, kui mul on töö jaoks aega, ma ei lähe peale teatriproovi võttele. Minu jaoks vajab võttepäev sellist eeltööd, et ma ei saa sel päeval midagi muud teha ja seda on juuksuritöö mulle ka võimaldanud. Lisaks sellele kohtun seda tööd tehes väga paljude

vaimustavate erinevate alade inimestega ja ma ei ole ainult teatristsunfts.

Olete teatris ka juuksurina rakendust leidnud?

Mõnele tükile, kus vaesem produktsioon, olen teinud.

Kas teie hinnangul on tuhande aasta pärast inimesed ikka samad nagu Tusenbach ütleb «Kolmes ões»?

See lause on tugeva sõjamõjutusega. Veršinin kujutab ette, kuidas võiks elu olla kunagi «kui töökusele lisada haridus ja haridusele töökus», aga siin me nüüd oleme, meil on see võimalus käes, aga ikkagi tõstame relvad teineteise pihta. Ega see lootustandev seis ei ole. Võib-olla meie ülesanne ongi siin praegu lihtsalt elada. Ma püüan ikkagi olla rõõmus, et on antud võimalus elada.

Ja mõnes mõttes on see budistlik mõte mulle armas, et me elu ei saa selle eluga läbi ja on võimalik mingi ümbersünd. See mõte võiks ju tekitada mingi vastutustunde enda ja teiste hingede hoidmise eest, et järgmine elu tuleks parem.

Ester Kuntu

- Sündinud 7. augustil 1990 Tallinnas
- Lõpetanud Tallinna kunstigümnaasiumi, Tallinna tööstushariduskeskuse juuksurina ning muusika- ja teatriakadeemia lavakunstikooli näitlejana.
- Täiendanud end Robert Marchandi improtöötoas, Riia filmifestivali töötoas, Rose Brufordi kolledžis Inglismaal, kooliteatriga festivalidel ja koolitustel, Tartu Ülikooli usuteaduskonnas.
- Rollid kümnekonnas lavastuses Tallinna Linnateatris, Eesti Draamateatris, Vanemuises, nukuteatris ja VAT teatris.
- Rollid kümnekonnas filmis ja telelavastuses.
- Praegu laval Ekspeditsiooni «3ÕES» Kumu saalis, MUDI «Tuhkatriinumängus» Viimsi Artiumis ja Jaiki «Giselle'is» Von Krahlis.
- Suure Antsu, Bruno Oya ja Kristallkingakese auhind, kultuurkapitali ja EFTA aasta parim filminäitlejanna.